

# Macrofaunanieuwsmail 105, 25 juli 2012

Beste lezers,

Zomer.....

Een kleine nieuwsmail, maar met daarbij een prachtige uitgave van De Digitale Kokerjuffer.

Dank aan alle schrijvers.

*Als je wat ziet, hoort of leest,*

*stuur je berichten naar **macrofauna@rws.nl**.*

*Eerder verschenen nummers staan op:*



<http://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/overlegkaders/macrofaunanieuwsmail/>

*Is uw email adres gewijzigd.....geef het ook even door aan macrofauna@rws.nl*

Myra Swarte

## In dit nummer:

Milieu- en habitatpreferenties Nederlandse zoetwatermacrofauna .....	2
Stel je voor .....	2
Nieuw tijdschrift over invasieve soorten .....	3
Stel je voor .....	3
Bladpootkreeftjes in de Rijnstangen.....	4
Wonderlijke Limnodrilus.....	5
Nieuwe Insectengids .....	6

# Milieu- en habitatpreferenties Nederlandse zoetwatermacrofauna

Macrofauna speelt een belangrijke rol bij het beoordelen van de ecologische kwaliteit van oppervlaktewateren, bijvoorbeeld voor de Europese Kaderrichtlijn Water. Daarnaast kan de samenstelling van de macrofauna informatie geven over de ecologische waterkwaliteit (diagnostische waarde). Om de meest effectieve maatregelen te kiezen voor het verbeteren van die kwaliteit moet bekend zijn onder welke omstandigheden macrofaunasoorten al dan niet voorkomen.

Hoewel voor veel soorten nog onbekend is, wat de precieze oorzaken zijn van hun aan- of afwezigheid, is wel bekend onder welke omstandigheden ze gevonden worden. Het kennen van deze milieu- en habitatpreferenties (het waar) is een noodzakelijke tussenstap in het onderzoek naar de oorzakelijke relaties (het waarom).

De werkgroep Ecologische waterbeheer (WEW) heeft via literatuurstudie voor een groot aantal macrofaunasoorten de milieu- en habitatpreferenties verzameld en gebundeld. Deze gegevens zijn opgenomen in een [Excel-bestand](#).

Dit rapport dient als achtergrond bij het bestand. Het beschrijft de gevolgde methode en belicht de mogelijke gebruikstoepassingen. Ook staat er een uitwerking van enkele voorbeelden in en wordt ingegaan op de betrouwbaarheid en beperkingen van de informatie en doet het rapport aanbevelingen voor het vervolg.



Werkgroep  
Ecologisch  
Waterbeheer



WEW-23 *Milieu- en habitatpreferenties van Nederlandse zoetwatermacrofauna*. Auteurs: W.C.E.P. Verberk, P.F.M. Verdonchot, T. van Haaren, B. van Maanen. Subgroep Autoecologie. Redactie: Rebi C. Nijboer. Mei 2012. Met spreadsheet-bijlage voor de soortenlijst met indicatorwaarden. <http://www.wew.nu/publicaties.php>

## Stel je voor

Mijn naam is **Rob Franken, aquatisch ecooloog**.

Tijdens mijn stage bij het toenmalige IBN-DLO, afdeling aquatische ecologie, wist ik het zeker; die beestjes fascineren mij en daar wil ik wel meer van weten.

Na mijn studie in Wageningen ben ik gaan werken aan de vakgroep Aquatische Ecologie & Waterkwaliteitsbeheer van Wageningen Universiteit. Daar heb ik mij o.a. bezig gehouden met de ontwikkeling en herziening van de ecologische beoordelingssystemen (EBEO) voor Nederlandse oppervlaktewateren en het bijbehorende Handboek. Verder heb ik studenten wegwijs gemaakt in de wereld van de aquatische ecologie en ben ik lid geweest van het expertteam macrofauna voor het opstellen van referenties en maatlatten ten behoeve van de KRW. Wetenschappelijk heb ik mij vervolgens verdiept middels een promotietraject. Dit was gericht op het functioneren van stromende wateren en de relatie tussen de kenmerken van soorten macroinvertebraten en habitatfactoren.

Mijn specialismen zijn macroinvertebraten, onderzoek, data-analyse, stromende wateren en ecologische waterbeoordeling. Momenteel ben ik **werkzoekende**. Voor meer informatie verwijst ik u naar mijn website: [www.robjmfranken.nl](http://www.robjmfranken.nl)

Groet Rob Franken

## Nieuw tijdschrift over invasieve soorten

Er is een nieuw tijdschrift verschenen over invasieve soorten. Hierin staat een artikel, geschreven door *Pieter Boets, Koen Lock, David Tempelman, Ton Van Haaren, Dirk Platvoet and Peter L.M. Goethals*, over de eerste waarneming van *Echinogammarus trichiatus* in België.

Ook bevat dit nummer een artikel van *Jonathan Marescaux, Abraham bij de Vaate and Karine Van Doninck*, over een eerste waarneming van *Dreissena bugensis* in de Maas.

Zie: <http://www.reabic.net/journals/bir/2012/Issue2.aspx>

Van de redactie: **Dear Colleague,**

For your information, two first issues of **BioInvasions Records** are available online at <http://www.reabic.net/journals/bir/>. BioInvasions Records is an open access, peer-reviewed international journal focusing on applied research on alien species and biological invasions in aquatic and terrestrial ecosystems of Europe, North America and other regions. The journal provides the opportunity of timely publication of first records of aquatic and terrestrial invaders and other relevant information needed for risk assessments and early warning systems.

Also, relevant technical reports and conference proceedings can be considered for publication in this journal. We welcome submissions to the journal and of course encourage you to use it as a resource. Please pass on this information to any colleagues, students, managers or other relevant stakeholders. With thanks,

Frances Lucy and Vadim Panov

**Dr. Frances E. Lucy,**

Ecologist,

Dept. of Environmental Science,

Institute of Technology, Sligo, Ash Lane, Sligo, Ireland

E-mail: [lucy.frances@itsligo.ie](mailto:lucy.frances@itsligo.ie)

Internet: <http://www.itsligo.ie>

**Dr. Vadim E. Panov**

Regional Euro-Asian Biological Invasions Centre

PL 3, 00981 Helsinki, Finland

E-mails: [bir\\_editor@reabic.net](mailto:bir_editor@reabic.net), [vepanov@gmail.com](mailto:vepanov@gmail.com)

Internet: <http://www.reabic.net>

## Stel je voor

Hierbij neem ik even de gelegenheid om mij voor te stellen; ik ben Babette Bontes, sinds april 2012 werkzaam als hydrobiologisch medewerker macrofauna bij Stichting Waterproef te Edam. Als kind was ik al bijzonder gefascineerd in de biologie van het waterleven. Deze passie heeft ertoe geleid dat ik in 2002 afgestudeerd ben als aquatisch microbioloog/ecoloog aan de Universiteit van Amsterdam. Sindsdien heb ik ruime werkervaring opgedaan in het wateronderzoek en veldwerk en maak ik sinds kort deel uit van het team Biologie bij Stichting Waterproef. Samen met o.a. collega Casper Zuyderduyn draag ik zorg voor de bemonstering, determinatie en rapportage van macrofauna monsters in het gebied van Hollands Noorderkwartier en Waternet.

Wellicht tot ziens bij een cursus of bijeenkomst!

Babette Bontes



## Bladpootkreeftjes in de Rijnstangen

Bericht uitgegeven door Stichting RAVON op woensdag 16 mei 2012

Tijdens veldonderzoek dit voorjaar in de Rijnstrangen in de omgeving van Zevenaar zijn door medewerkers van RAVON vier zeldzame bladpootkreeftjes gevangen. Door een expert van de werkgroep Kieuwpootkreeften van EIS-Nederland is de soort op naam gebracht.

De twee in maart gevangen bladpootkreeftvrouwtjes en twee in april gevangen mannetjes zijn van de soort *Chirocephalus diaphanus*. Deze op hun rug zwemmende kreeftachtigen zonder schild leven in tijdelijk droogvallende wateren met een hoge organische en lage minerale belasting en weinig predatoren.

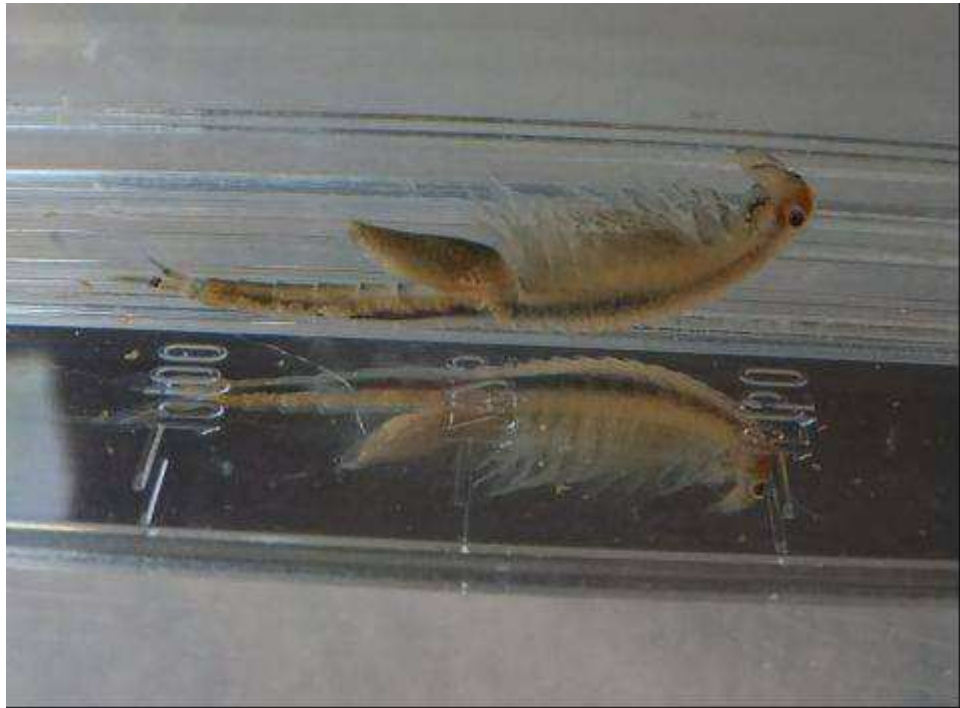


Foto:  
Bladpootkreeftje  
voorjaar 2012  
Rijnstrangen  
(foto: Tonnie  
Woeltjes)



Foto:  
Poel waarin de bladpootkreeftjes voorjaar 2012 in de Rijnstrangen  
zijn gevangen (foto: Tonnie Woeltjes)

De poel waarin de bladpootkreeftjes zijn gevonden was ongeveer zes meter in doorsnee en maximaal zestig centimeter diep, en lag in een weiland met grazende pony's. De vrouwtjes van deze kreeftjes produceren duureieren die één of meerdere keren moeten droogvallen voordat zij uitkomen.

Vondsten van deze en verwante soorten zijn zeldzaam, mede omdat ze vaak niet herkend worden. Veldonderzoekers met een schepnet zijn misschien wel de aangewezen personen om het aantal waarnemingen van deze soorten te vermeerderen. Een overzicht van deze groep is verschenen in de [Nederlandse Faunistische Mededelingen nummer 35](#). Nieuwe vondsten, liefst gedocumenteerd met een foto en de Amersfoortcoördinaten, kunnen worden gemeld bij [EIS-Nederland](#).

Tekst: Tonnie Woeltjes, Annemarië Spitsen en Arthur de Bruin, [RAVON](#), Martin Soesbergen, [EIS-Nederland](#)

Foto's: Tonnie Woeltjes

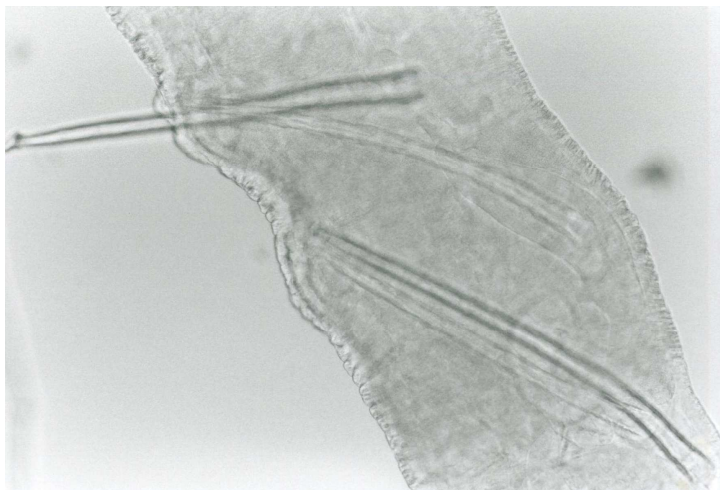
## Wonderlijke Limnodrilus

Bij het doorspitten van 'de oude doos' kwam ik o.a. een grote stapel foto's van wormen tegen. 2 daarvan waren opmerkelijk, aangezien de wormen op deze plaatjes wel heel goed geschapen waren. Het betreft 2 exemplaren die destijds zijn gedetermineerd als *Limnodrilus claparedeanus*, waarvan één is voorzien van 3 penisschedes en de ander zelfs van 4.

Groeten,  
Ernst Raaphorst  
Adviseur Watersysteemkwaliteit  
Hoogheemraadschap van Delfland



*Limnodrilus claparedeanus* 3 penis schedes



*Limnodrilus claparedeanus* 4 penis schedes

## Fotogids Libellenlarvenhuidjes

- **Auteur:** Christophe Brochard, Dick Groenendijk, Ewoud van der Ploeg, Tim Termaat
- **Voorinteken prijs:** € 42,95, daarna € 49,95
- **Leverbaar vanaf eind juli,**
- In het voorjaar vind je ze soms aan de waterkant: lege hulsjes in de vorm van een insect. Het zijn huidjes waar zojuist een libelle uit is gekropen, na een jarenlang onderwaterbestaan als larve. Die huidjes vertellen veel over het voorkomen van libellen, en daarmee over de ecologie van het gebied.



## Nieuwe Insectengids



**eindelijk verschenen € 29,95**

Meer dan 1000 afbeeldingen, waarvan 800 in kleur !  
Volledig herziene uitgave van deze bestseller!

Insecten vormen verreweg de grootste en meest gevarieerde groep levende wezens op aarde. Bij elkaar zijn er waarschijnlijk meer dan twee miljoen soorten, waarvan er nog heel veel niet ontdekt zijn!

Deze praktische en overzichtelijke gids geeft een overzicht van de bouw en de levenscycli van insecten, alsmede de belangrijkste kenmerken, gedrag, voedsel, habitat, vliegtijden en verspreiding in Europa.

Door middel van prachtige natuurgetrouwe illustraties, vervaardigd door een groep gespecialiseerde tekenaars, komt de insectenwereld voor uw ogen tot leven

[Einde macrofaunanieuwsmail 105](#)